

Un quart de segle de l'anuari *Urgellia*

Enric MOLINÉ

El mes de setembre del 2000 s'ha presentat a la Seu d'Urgell el número 13 de l'anuari *Urgellia*, amb un total de 558 pàgines i 8 d'il·lustracions. El primer article estudia un fragment d'una traducció al català del *Liber iudiciorum* visigòtic feta a la primera meitat del segle XII; el fragment, de dues pàgines, s'acaba de trobar als arxius del bisbat i és l'exemple més antic que tenim fins ara del català literari (de la llengua preliterària n'havien sortit altres estudis en els volums 3 i 7 d'*Urgellia*). Una altra aportació notable del volum present és la publicació dels documents del segle XI de l'Arxiu Capitular de Solsona, un total de 411 peces que amb introducció i índexs ocupen unes 300 pàgines i són continuació dels publicats en el volum 11 (segles X i XI). I una tercera contribució important és un ampli i fonamentat *status quaestionis* dels inicis de la Inquisició a Catalunya i les seves actuacions al bisbat d'Urgell en els segles XII i XIII, acompanyat de documents ja editats però fins ara dispersos, i que arrodona un altre estudi sobre la presència i repressió del catarisme al bisbat d'Urgell en els mateixos segles, publicat en el volum 12 amb la inclusió de 18 documents, alguns d'ells inèdits.

L'anuari *Urgellia*, òrgan de la Societat Cultural Urgel·litana (Pati de Palau, 1-5, La Seu d'Urgell, E-25700), està destinat a la publicació de documents i estudis històrics dels antics comtats de Cerdanya, Urgell i Pallars, d'Andorra i la Vall d'Aran. De fet, gran part dels volums, que solen tenir de 500 a 600 pàgines, la constitueix la transcripció i publicació de documents.

Així, el quasi quart de segle transcorregut des que l'any 1978 aparegué el primer volum, a *Urgellia* han sortit publicats els documents de l'Arxiu Capitular d'Urgell des dels inicis del segle IX fins a l'any 1200; un centenar d'actes de consagracions d'esglésies, segles IX-XII; el diplomatarí del monestir de Sant Sadurní de Tavèrnoles, segles IX a XIII; el del monestir de Sant Llorenç dels Morunys, 971-1613; els documents del priorat de Gualter, segles XI a XIII; un recull de documents de Guissona i la seva comarca, del segle XI; i una trentena de documents sobre l'abadia de Sant Pere de la Portella (segles XIII-XV). Publicacions que van acompanyades de la respectiva introducció i estudi, així com d'índexs toponímics, onomàstics, d'escrivans i d'esglésies.

Enric Moliné

També s'han publicat catàlegs dels protocols notarials existents a l'Arxiu Capitular, catàlegs dels incunables de les Biblioteques Capitular i Episcopal, i àmplies bibliografies sobre Cerdanya, la Vall d'Aran, el Pallars i la Ribagorça. Juntament amb molts altres articles de caràcter més puntual, s'han publicat també llargs estudis arquitectònics i històrics de les molt nombroses esglésies antigues de Cerdanya; sobre l'evolució de la senyoria andorrana, segles IX-XIII; l'impacte de la pesta negra de 1348; la presència jueva medieval; la peculiar organització eclesiàstica d'algunes zones del bisbat (1300-1800); els sínodes del segle XVI i la reforma catòlica; els llibres i usos litúrgics d'Urgell, medievals i moderns; les relacions de les visites *ad limina* dels bisbes d'Urgell (1597-1821); la immigració francesa, medieval i moderna, a terres de la diòcesi; el ric patrimoni artístic conservat en el Museu Diocesà; etc.

Enric Moliné
Pati de Palau, 5
E-25700 La Seu d'Urgell
enricmc@ole.com